UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Secu[n]da vtrum spoliat[us] ab aliquo sit iudica[n]dus? Non, ante restitutionem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

diſtinctionis: ſcȝ quãdo crimen notũ eſt iudici ⁊ aliis: et tunc ſubdiſtinguit: quia aut negat, aut ↄfitetur: vel notorium eſt ita ꝙ inficiari non poteſt. Si negat, ordo iuris ſeruari debet, licet iudex ⁊ alij multi ſciãt. Si ipſe confitetur, vel factũ eſt ita notorium ꝙ inficiari nõ poteſt: tũc poſt ſecũdam ⁊ tertiaȝ admonitionem, ſi incorrigibilis erit poterit condẽnari: et in hoc caſu intelliguntur. c. manifeſta. q̄ lotharius. ⁊ ca. de manifeſta.

a ¶ Iudicis. Nõ ſedẽtis pro tribunali: ſi eñ pro tribunali ſederet, et contingeret te aliq̄d ibi facere, poſſet te ſtatim punire, ac ſi ꝓbaretur p teſtes coraȝ eo: melius enim probatur aliquid per ipſum factum, q̄ꝫ per teſtes. ff. d fer. l. ij. in fi. ⁊ extra de ap. dilecti. et. ff. de minori. minor. et xxvij. q. j. nec aliq̄. Sed pone ꝙ reus neget aliquid eſſe notorium: nunq̄d ſufficiunt duo teſtes ad probandũ aliquid eſſe notoriũ? Sic, ſicut duo poſſunt ꝓbare famam: vt extra de teſti. tam literis. ⁊ per duos teſtes ꝓbatur ꝙ ſeptẽ interfuerunt. C. de bo. poſſ. bonorum. et per duos ꝓbat̃ ſubſcriptio trium: vt. C. de fi. inſtru. cõparatiões. C. de teſt. l. teſtium.

b ¶ Correctionẽ. Argu. admonitione debere p̄cedere in notorijs: vt. j. e. q. vlt. c. vlt. xij. q. ij. indigne. Io.

[Margin: Notoriũ ⁊ famam per duos teſtes p̄bari poſſũt. Cõc. cũ hac gl. bar. in. l. j. ſ. ſi qs neget. ff. quẽ ad. te. agiã. et in. l. ij. C. de er ro. ad uo. et Alexã. i rmo. in. l. bo. noȝ. C. de bo. no. poſ. ſ. tab. Ad idẽ. ſ. xxxj. ſi q. fit. ar. contra.]

iudicisª in conſpectu multorũ interfecit. hic quia ſe reum negat ſine examinatiõe feriri nõ poteſt. Aliquando euidentia ipſa operis reuȝ eſſe teſtatur: quando opere publico crimẽ ſuũ cõfitetur. tunc poſt ſcðaȝ ⁊ tertiaȝ correctionẽᵇ ſine examinatione dãnandus eſt vel puniendꝰ, ſi incorrigibilis extiterit. In hoc itaqȝ vltimo caſu intelligenda eſt authoritas illa Ambroſij ⁊ Nicolai. Manifeſta accuſatione non indigẽt. fornicator eñ in quẽ ſine examinatione ſentẽtia ap̄lica proceſſerat, publice corã omnibꝰ nouercã ſuam pro vxore habebat. Lothariꝰ quoqȝ rex de quo Nicolaus ſcribit: ſimiliter publice vxorẽ ſuã dimiſerat, ⁊ aliam ſuperduxerat.

Unde idem Nicolaus papa ſcribit archiep̄is et epiſcopis per galliam, italiam, ⁊ germaniam conſtitutis.

¶ Sine accuſatione, manifeſta fertenda ſunt.

SCelus qð Lotharius rex (ſi tamenᶜ rex veraciter dici poſſit, qui nullo ſalubri regimine corporis appetitus refrenat, ſed lubrica eneruatione magis illicitis eiꝰ motibus cedit) in duabusᵈ ſcȝ feminis theberga ⁊ gualdrada cõmiſit: oĩbus manifeſtũ eſt.

¶ Sed dudũ ep̄os teugualdũ ⁊ gũtarium in tali facto eũ habuiſſe tutores atqȝ fautores pene totus orbis vndiqȝ ad limina ſeu ſedem confluẽs apoſtolicã referebatᵉ. igit̃ decernente nobiſcum ſancta ſynodo in preſentia depoſiti, et ab officio ſacerdotali excõicati, atqȝ a regimine ep̄atꝰ alienati indubitanter exiſtunt.

¶ Queſtio .ij.

QUod aũtᶠ expoliatꝰ ante iudiceȝ ſtare nõ poſſit, mltis authoritatibus probatur.

Ait enim Io. pa.

¶ Ante litem conteſtatã poſſeſſori cuncta ſunt reſtituẽda.

ANtiquitus decretũ eſt vt omnes poſſeſſiones ⁊ oĩa ſublata atqȝ cũctos fructusᵍ ante litem cõteſtatam ʰ pceptos ep̄s vel primas poſſeſſori reſtituat ⁱ.

Item Nico. pa. ¶ De eodẽ.

OMnes leges tã eccleſiaſtice q̄ꝫ vulgares et publice precipiunt vt omnia ſibi ablata reſtituãtur ei qui ſuis eſt rebus expoliatus.

Item Stephanus papa.

¶ Scelus. ¶ Caſus. Hoc ca. diuiditur in duas partes. In prima parte dicit̃ ꝙ ſcelus Lotharij erat omnibꝰ manifeſtũ qð ipſe commiſit thebergam vxorẽ ꝓpriã dimittendo, ⁊ gualdradã ſuperducendo. In ſecunda parte que incipit ibi, ſed dudum: dicitur ꝙ duo epiſcopi Teugualdi. ⁊ Guntariꝰ iniq̄tati eiꝰ conſenſerunt: ⁊ quia hoc erat oĩbus manifeſtũ, ſicut fere totus orbis referebat: ideo a ſancta ſynodo depoſiti, ⁊ ab oĩ ſacerdotali officio vſqȝ in hodiernum diem excommunicati exiſtunt.

c ¶ Si tamen. xxj. diſt. cleros.

d ¶ In duabus. Scȝ thebergam repellendo: ⁊ gualdradam ſociando ſibi.

e ¶ Referebat. Hi epiſcopi non fuerunt depoſiti propter publicam famam, ſed quia erant confeſſi crimen ſuum: vt. xj. q. iij. teugualdum. ſola enim fama nõ ſufficit ad depoſitionem: vt extra de coha. cleri. tua. nec ꝓpter famã dicitur aliquid manifeſtum: vt extra de cõſan. ⁊ affi. ſup eo. ⁊ in fama requirit̃ ordo iuris: vt. ſ. e. deꝰ. ſ. quando autem. [Margin: xxiiij. c. iij. de illicita. qð admitto d notorio manente actu. Lau.]

QUod autem. ¶ Caſꝰ. Hic intitulatur ſecunda queſtio, qua q̄ritur an expoliatꝰ ſit reſtituendꝰ anteq̄ꝫ iudicetur vel cogatur venire ad cauſam: ⁊ certe ꝙ reſtituẽdꝰ ſit, multorum authoritatibus ꝓbatur, niſi in modũ exceptionis probetur ſpoliatio.

f ¶ Quod autẽ. Hec eſt differẽtia inter queſtionem iſtam ⁊ illam que eſt. j. iij. q. j. quia. Hic petitur reſtitutio in modũ exceptionis: ibi i modum actionis.

ANtiquitus. ¶ Caſus. Iudex poſſeſſiones ⁊ oĩa ablata cũ fructibꝰ ante litẽ pceptis faciet expoliato reſtitui q̄ ante ſpoliationẽ poſſeſſor extiterat.

g ¶ Fructꝰ. perceptos ⁊ percipiẽdos: vt extra de reſti. ſpo. grauis. et reſtituendꝰ eſt ad omneȝ cauſam in qua eſſet ſi nõ fuiſſet ſpoliatus. ff. de vi ⁊ vi ar. l. j. ſ. nõ ſolum.

h ¶ Ante litem conteſtatã. Ideo autẽ dicitur ante litem cõteſtatã, q2 exceptio ſpoliationis eſt dilatoria, et ſic eſt ante litẽ conteſtatã ꝓponẽda: tamẽ ſi vult directe agere de ſpoliatione, etiam poſt litẽ conteſtatã hoc poteſt facere: vt ex̃ de cau. poſ. paſtoralis. [Margin: Exceptio ſpoliatiõis eſt dilatoria.]

i ¶ Reſtituat. Tamen ſi in modum exceptionis probatur ſpoliatio, nõ ideo fit reſtitutio: vt extra de ordi. cog. cum dilectus. Dico tamẽ decre. illã hic non habere locũ: quia vbi excipitur de ſpoliatione cõtra illũ qui crimen intẽdit, bene reſtituitur ſi ſpoliationẽ probat, prout intelligo oĩa hec iura: ſecꝰ vbi vtraqȝ queſtio eſt ciuilis: vt in illa decre. cũ dilectus. In hoc tamẽ cautꝰ ſis, ꝙ ſi aduerſarius tuus ↄuenit te ſuper re aliqua; ſi vis dicere te ſpoliatũ eſſe eadem re: vtiliꝰ eſt tibi vt di- [Margin: Cõuentus ſit cautus circa ſpoliationem opponendã.]

reete petas reſtitutionem: quia ſi probas ſpoliationẽ directe agendo, duo conſequeris: ⁊ ꝙ prius audieris, et ꝙ reſtitueris: ſi prius probes reſtitutionem, licȝ aduerſarius prius propoſuerit actionem ſuam: vt extra de reſti. ſpo. ex cõqueſtione. Sed ſi de alio agit aduerſarius, et tu ſuper alio dicis te ſpoliatum: vtilius eſt tibi vt in moduȝ exceptionis ꝓponas ſpoliationẽ ſi aduerſari⁹ te preuenit in querela. Nã ſi directe velles agere, prius audiretur aduerſari⁹ ꝙ̃ tu. ſecus ſi excipiẽdo: vt extra de ordi. cog. cum dilectus. ex̃ de ordi. cog. cũ dilectus. ⁊ vt dr̃ in hac queſtione per totũ, ⁊ .j. iij. q. j. c. j. ij. ⁊ iij. vbi gñaliter videt̃ dici ꝙ nullum crimen poſſit ſpoliato obijci. B.

Null⁹ epiſcoporũ. ¶ Caſ⁹. Null⁹ epiſcop⁹ poteſt vel dȝ ab aliquo accuſari, niſi pri⁹ poſſeſſiones ⁊ om̃ia ablata quacũqȝ fraude ei fuerint reſtituta cum fructibus ante accuſationem perceptis: ⁊ hec faciant primates et ſynodus.

a ¶ Ingenio. q.d. ergo dolo alteri⁹ renũciat, iuri ſuo reſtituẽdus eſt: cum ſicut ſi eſſet violẽtiam paſſus: qr̃ in hoc caſu vi ⁊ fraudem equiparat ſibi canon. xv. q. vj. c. j. ⁊ .j. cau. px. q. j. reditegrãda. Jo.

Cum dol⁹ dedit cãȝ ↄctui. La. de q no. ex̃ d emp. et vẽ. c. iij. in fi.

In ſcripturis veſtris. ¶ Caſus. Quidaȝ epi a ꝓprijs ciuib⁹ fuerũt accuſati, aliqui ex ſuſpitione, aliqui ex certa ratione: ſed qr̃ rebus ſuis fuerant expoliati, mãdat dñs papa ꝙ nõ vocent̃ ante reſtitutionẽ ad cauſam vel ſynodum. Idẽ dicitur in capitulis ſequẽtibus, eo addito ꝙ epi recte iudicãtes tales cauſas debẽt in eccl'ia tractare, vt ipſi poſſint eſſe teſtes ſingulorũ: nec debent etiã accuſati reſpondere niſi prius reſtituantur.

¶ Nullus debet accuſari dũ ſuis rebus fuerit ſpoliatus.

Nullus epõꝝ dum ſuis fuerit rebus expoliat⁹ debet accuſari priuſqȝ oĩa ei quecũqȝ ablata ſunt quocũqȝ ingenio[a], legibus redintegrẽtur: ita vt omnes poſſeſſiones atqȝ omnes fruct⁹ ante inceptã accuſationẽ primates et ſynod⁹ epõ de quo agitur, funditus reſtituant.

Itẽ Euſebius fratrib⁹ ↄſtitutis ꝑ Alexãdriã ⁊ Egyptũ.

¶ Nec ↄuocari ad ſynodum, nec in aliq̃ dȝ iudicari ſpoliat⁹.

In ſcripturis vr̃is reperim⁹ quoſdã epõs vr̃is in partib⁹ a ꝓprijs ouib⁹ accuſatos: aliquos vcȝ ex ſuſpitione, ⁊ aliquos ex certa rõne: et iccirco quoſdam ſuis eſſe reb⁹ expoliatos, quoſdã vero a ꝓpria ſede depulſos, quos ſciatis nec ad ſynodũ comprouincialem, nec ad generalem poſſe conuocari, nec in aliquo[b] iudicari anteqȝ cuncta que eis ablata ſunt, legibus poteſtati eorum redintegrentur.

Itẽ Julius pa. ¶ De eodẽ.

Nullus poteſt cõuocari aut iudicari anteqȝ oĩa ſibi ablata, ⁊ oĩa iura[c] ei in integrum reſtituãtur, quia non habet priuilegium quo poſſit exui iam nudatus.

Itẽ zepherin⁹ pa. De eodẽ.

Receptum ergo eſt in antiquis ſtatutis, electos atqȝ ſuis rebus expoliatos eccleſias[d] ꝓprias recipere: ⁊ primo ſua oĩa eis reddi: ⁊ demũ ſi quis eos iuſte accuſare voluerit, equo periculo facere: iudices eſſe decernẽtes, epõs recta ſapientes, et in eccleſia conueniẽtes vbi teſtes[e] eſſent ſingulorũ qui oppreſſi videbantur: nec prius eos reſpondere ꝙ̃ omnia ſua eis et eccleſijs eorum legibus integerrime reſtituantur.

¶ Queſtio. iij.

Qua aũt[f] pẽa feriẽdi ſint q̃ i accuſatiõe deficiũt, canonũ cẽſura diffinit: penã enim illati criminis cum diſpẽdio extiſtimationis excipient.

Unde Gelaſius pa.

¶ De his qui non probanda obijciunt.

b ¶ Nec in aliquo iudicari. A ſpoliatore nullum poteſt obijci crimen ſpoliato. extra de reſti. ſpolia. in literis. ⁊ ca. item cum quis. niſi ſuam ꝓſequatur iniuriã: vel niſi ſit tale crimẽ ad quod quilibet admittatur: argu. ij. queſt. j. in primis. Sed ab alio poteſt accuſari de alijs criminibus, ſed non de illo pro quo eſt ſpoliatus: argu. v. queſt. ij. ſi primates. a contrario ſenſu. extra de appella. ad hoc. ⁊ ca. propoſuit. alioquin delictum eius maneret impunitum ſi de nullo crimine poſſet accuſari ab aliquo. Jo. Ego nõ credo ꝙ in aliquo ſpoliator admittat̃ ↄ ſpoliatũ, niſi pri⁹ facta reſtitutione: vt

Spoliato a ſpoliatore nl'lũ crimẽ põt obijci. Sũ pro ar. a ↄtrio ibi: nec

c ¶ Nullus poteſt. ¶ Omnia iura, etiã incorporalia vt extra vt lit. pendẽ. a memoria. Et eſt ratio, quia inermes non poſſũt reſiſtere inimicis: vt .j. iij. q. ij. ca. iij. ⁊ ca. ſi quis epiſcopus. et etiã cõmunio hominũ eſt reſtituenda ſi eſt iniuſte excommunicatus vel ſuſpẽſus: arg. .j. q. v. ſup cauſa. in fi. qr̃ verbũ reſtituendi plenã ⁊ pfectã habet ſignificationẽ arg. .j. ca. pxi. ⁊ argu. extra vt lit. nõ conteſt. accedens. in fi. ff. d vſur. l. videamus. §. in fa uiana.

Tñdẽt emulatẽ. fn Lau. ⁊ hug.

Inermes nõ pñt inimicis reſiſtere.

d ¶ Receptũ. ¶ Eccleſias. ex̃ de appell. qua fronte. .j. xxiij. q. viij. ↄuenior. ex̃ de immuni. eccle. c. j. ⁊ ca. cũ eccl'ia.

e ¶ Teſtes. Ar. ibi cauſam tractãdã vbi teſtes poſſunt haberi. iij. q. ix. hortamur. ⁊ ex̃ de appel. ex parte. et extra de offi. iudi. ordi. ſignificauit. ⁊ .xxxiij. q. ij. ſi ne. Joan.

Qua autem. ¶ Hec. q. diuiditur in quinqȝ partes: in quaruȝ prima probat tribus authoritatibus ꝙ accuſãs calumnioſe debet feriri pena talionis. Scd'a ibi: Aliud. Tertia ibi: Sed aliud. Quarta ibi: Notãdũ eſt. Quinta ibi: Notandum quoqȝ. Jo. de fan.

¶ Caſus. Hic ponit̃ tertia queſtio, qua queritur qua pena ſint feriendi qui in accuſatione deficiunt: ⁊ certũ eſt ꝙ pena talionis: cũ infamia notentur: qđ probatur per ſequẽtia capit. niſi errore deceptus vel temeritate vel iracundia accuſauerit.

f ¶ Qua autez. Accuſator in quinqȝ peccare poteſt: aut errore decipitur, aut temeritate ſeu calore iracundie ad accuſandum ꝓuocatur, aut calumniatur, aut preuaricatur, aut tergiuerſatur: ſed in oĩbus his caſibus ſi deſiſtit impetrata abolitione quacũqȝ, nõ punit̃ nec infamis eſt: vt. C. de aboli. l. j. ⁊ .ij. Itẽ ſi non impetrauit abolitionem, parcitur ei in duobus primis caſibus: vt .j. e. §. notandum. ſecus ſi eſt vel calũniator, vel preuaricator, vel tergiuerſator. Calumniator tenetur ad penaȝ talionis: vt .j. e. c. ij. ⁊ iij. Preuaricator poſtea

Alia ſrã nõ ĥ: bra colligunt. ſ. e. gl. ĥ. ſec. Calũniator. Preuaricator.